

Innst. 254 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Meld. St. 9 (2016–2017)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning

---

Til Stortinget

1. Sammendrag

Regjeringens forslag til tiltak i meldingen om fagskoleutdanning gjelder fagskolesektoren som helhet. Meldingen, som bygger på bl.a. Grundt-utvalgets utredning NOU 2014:14, tar opp fagmiljøenes kompetanse, fagskolenes samarbeid med arbeidslivet og organiseringen av sektoren. De mange tiltakene som foreslås, skal bidra til å bedre utdanningskvaliteten og finansieringen av fagskoleutdanningene samt fagskolenes styringsordning og tilknytning til arbeidslivet. De skal også være med på å øke kunnskapsgrunnlaget om fagskolesektoren og fagskoleutdanningenes synlighet og anerkjennelse.

Regjeringen vil gjennom dette skape tydeligere rammer for fagskolesektoren og legge til rette for god utdanningskvalitet og for at fagskoleutdanningene skal være godt tilpasset arbeidslivets behov. Regjeringen ønsker at flere skal velge fagskoleutdanning i årene framover.

Meldingen gjengir innledningsvis regjeringens politiske mål for fagskoleutdanningen. Her adresseres viktigheten av samarbeid mellom fagskolene og arbeidslivet samt spørsmål om fagskolens plassering i utdanningssystemet.

Meldingen tar videre opp eierskap og ansvar for fagskoleutdanning, innretning av offentlige tilskudd til sektoren og fagskolenes organisering, styring og ledelse. Videre drøftes tilknytning til studentsamskipnader, godkjenning av fagskoleutdanning og fag-

områdegodkjenning og hvilken rolle Nasjonalt fagskoleråd skal ha.

Meldingen følger fagskolestudentenes vei gjennom fagskoleutdanningen, med kvalitet som et overordnet tema. Rekruttering og opptak til fagskoleutdanning behandles, samt studentenes læringsmiljø, tilrettelegging for fleksibel utdanning, utdanningenes lengde, internasjonalisering, fagmiljøenes kompetanse, gjennomstrømning og frafall, læringsutbytte, vitnemål, tittel og grad og fagskolepoeng. Meldingen drøfter fagskolestudentenes videre vei etter endt fagskoleutdanning, som arbeidsliv og gründerskap, videre utdanning og overgang mellom fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning.

Regjeringens ambisjon med meldingen er at flere skal ta yrkesrettet utdanning av god kvalitet. Fagskolenes tilbud må være relevant og tilpasset arbeidslivets behov. Regjeringen legger vekt på at fagskoleutdanningene skal være anerkjente og synlige for så vel utdanningssøkende som arbeidsgivere, og at det tilrettelegges for et aktivt og involverende samarbeid mellom fagskolene og arbeidslivet. Regjeringen mener det er viktig at fagmiljøene har oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse, slik at studentene engasjerer seg i faget og lykkes i utdanningen. Regjeringen ønsker en godt organisert fagskolesektor med tydelig eierskap og god styring.

Oppsummering av tiltak

Regjeringen foreslår til sammen 48 tiltak for fagskolesektoren. Disse er gjengitt nedenfor slik de er oppsummert i innledningen til meldingen. Tiltakene bygger opp under regjeringens hovedmålsettinger for fagskoleutdanningene og er i meldingen sortert under hver av disse målsettingene:

Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen

For at studentene skal lykkes i utdanningen, må de trives, ha gode levekår og et godt og inkluderende læringsmiljø. Regjeringen vil følge opp endringene i fagskoleloven fra 1. juli 2016 ved å styrke studentvelferden ytterligere for fagskolestudentene.

Flere motiverte og kvalifiserte studenter skal rekrutteres til fagskoleutdanningene. Ved å synliggjøre opptak til fagskolene parallelt med opptak til universiteter og høyskoler, bedre opptaksbestemmelsene og styrke karriereveiledningen vil regjeringen legge til rette for at fagskolen skal bli et mer synlig og attraktivt utdanningsvalg, og for at studentene tar informerte utdanningsvalg.

Fagskolene skal først og fremst utdanne gode kandidater som kan gå rett inn i arbeidslivet, men regjeringen vil også legge bedre til rette for at de som ønsker å fortsette sin utdanning på universiteter og høyskoler, kan gjøre det.

Regjeringen vil:

- foreslå en rett til tilknytning til samskipnad for fagskoler som har mer enn 50 studenter, og som tilbyr utdanning av minst 60 fagskolepoengs omfang
- innføre rett til studie- og eventuelt skolepenge- støtte for opphold i utlandet som ledd i norsk fagskoleutdanning
- be Universell om å foreta en kartlegging av hvilket behov fagskolene har for støtte til arbeidet med studenter med ulike funksjonsnedsettelse, og utrede aktuelle tiltak
- inkludere fagskolestudentene i den neste levekårsundersøkelsen blant studentene
- styrke kunnskapsgrunnet om gjennomføring av fagskoleutdanning gjennom en frafallsundersøkelse
- utvikle en veiledning for realkompetansevurdering ved fritak for del av fagskoleutdanning
- foreslå en aldersgrense på minimum 23 år for opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse
- legge frem forslag om endring i fagskoleloven for å endre betegnelsen for normert studietid og læringsutbytte fra fagskolepoeng til studiepoeng
- foreslå å fastsette generelle bestemmelser om realkompetansevurdering i forskrift
- vurdere å fastsette en egen felles nasjonal opptaksforskrift for fagskoleutdanning
- foreslå å innføre et nasjonalt opptakssystem for fagskoleutdanninger
- foreslå at opptak til fagskoleutdanning synliggjøres på samme nettsted som det samordnede opptaket til universiteter og høyskoler
- foreslå tilleggspoeng for fagskoleutdanning ved opptak til universiteter og høyskoler

- foreslå å fjerne kravet om norsk fra bestemmelsen om at to års fagskoleutdanning gir generell studiekompetanse
- gi NOKUT i oppdrag å tilrettelegge veiledning for institusjoner og skoler som søker å finne overgangsordninger mellom fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning i Norge
- utrede overgangsordninger innenfor maritime utdanninger og innenfor økonomi og administrasjon
- følge opp universiteter og høyskolars behandling av fritakssøknader fra fagskolekandidater og understreke at disse sakene skal behandles som enkeltvedtak
- støtte oppfølgingen av utredningen om innpassing av teknisk fagskoleutdanning i ingeniørutdanning i regi av Nasjonalt råd for teknologisk utdanning og Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning
- vurdere å gjøre tilgjengelig samarbeidsmidler for fagskoler og høyskoler/universiteter i Norge som ønsker å finne gode overgangsordninger mellom sine utdanninger

Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse

Regjeringen mener at for at fagskoleutdanning skal bli attraktiv, og for at studentene skal engasjere seg og lykkes i studiene, må utdanningen være av god kvalitet. Et av de viktigste tiltakene for å heve utdanningskvaliteten i fagskoleutdanningene er å sikre at fagmiljøene ved utdanningene har god kompetanse. Fagmiljøene ved fagskolene skal kjennetegnes av høy fag- og yrkeskompetanse. Samtidig er det viktig med formelle kvalifikasjoner og pedagogisk kompetanse. Mange fagskoleutdanninger tilbys på nett, og det er derfor viktig å styrke kompetansen på pedagogisk bruk av digitale verktøy for læring i disse fagmiljøene. Ved å gjøre utviklingsmidler tilgjengelig og innføre en kvalitetspris for fagskoleutdanning ønsker regjeringen å fremme utvikling av gode fagmiljøer og utdanninger.

Regjeringen vil:

- sikre et godt system for informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner
- kartlegge kompetansebehovet i fagskolen som grunnlag for å vurdere kompetansekravene til fagmiljø og undervisningspersonale
- sette i verk tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen hos fagskolelærere
- foreslå å opprette en kvalitetspris for fagskoleutdanning
- foreslå å tilrettelegge for å fremme bruk av teknologi for læring i fagskoleutdanningen
- foreslå å opprette søkbare utviklingsmidler for kvalitetsheving av fagskoleutdanning

- prioritere fagskoler med fagområdegodkjenning ved tildeling av utviklingsmidler

Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker

Fagskolenes nære samarbeid med arbeidslivet skal gjenspeiles i fagmiljøet og vi utviklingen av fagene, men også i hva slags utdanninger fagskolene tilbyr. Regjeringen ønsker å styrke dette samarbeidet og å sikre at fremtidens fagskoleutdanning i enda større grad blir tilpasset arbeidslivets behov. Nasjonale undersøkelser skal styrke kunnskapsgrunnlaget for god dimensjonering og gode utdanningsvalg.

Dokumentasjon av kandidatenes kompetanse, gode muligheter for å sette sammen ulike moduler og lengre fagskoleutdanninger er sentrale bidrag for å sikre arbeidslivet den fagskolekompetansen som trengs.

Regjeringen vil:

- foreslå å innføre studiebarometer for fagskoleutdanningene
- gjennomføre jevnlige kandidatundersøkelser blant alle som har fullført fagskoleutdanning
- innhente ny kunnskap om fagskoleutdanningens relevans og kvalitet gjennom en arbeidsgiverundersøkelse
- styrke kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester
- foreslå å endre fagskoleloven § 1 slik at det kommer tydelig frem at fagskoleutdanning skal ligge på et nivå over videregående opplæring
- sikre at Nasjonal vitnemåls- og karakterportal skal omfatte fagskoleutdanningen
- gi NOKUT, i samarbeid med SIU, i oppdrag å organisere utvikling av Europass Fagbeskrivelser for fagskoleutdanningene i samsvar med ny bestemmelse om Europass
- foreslå å åpne for at det kan stilles krav om autorisasjon som del av opptaksgrunnlaget for fagskoleutdanninger der dette er relevant
- foreslå å åpne for at det kan stilles krav om annen fullført fagskoleutdanning eller relevant arbeidserfaring i tillegg til kravet om fullført videregående opplæring for opptak til fagskoleutdanning
- foreslå en unntaksbestemmelse i fagskoleloven for å åpne for fagskoleutdanning på tre år
- foreslå å endre fagskoleloven slik at den kan åpne for gradstildeling for fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer, og vurdere fagskolekandidat som gradsbenevnelse for fagskoleutdanning
- legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning

Fagskolesektoren skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

Regjeringen vil gjennom en felles statlig tilskuddsordning, dialog og lovgivning legge til rette for at fylkeskommunene, og på sikt regionene, får gode vilkår for å tilby fagskoleutdanning i tråd med regionale og nasjonale kompetansebehov.

En mer hensiktsmessig tilskuddsordning med grunntilskudd og resultatbasert tilskudd med åpen budsjettamme vil danne et godt grunnlag for at fagskolene skal utvikle seg videre og utdanne flere dyktige fagfolk.

For å tydeliggjøre at fagskoleutdanning ligger på nivå over videregående opplæring, åpner regjeringen for at fagskoleutdanning kan kalles høyere yrkesutdanning.

For å styrke fagskolenes styrer og samarbeid med arbeidslivet vil regjeringen foreslå å utvide fagskolestyrene og at minst to av styremedlemmene skal være tilknyttet relevant arbeidsliv. Det vil også bidra til å styrke rettighetene til studenter og ansatte å innføre stemmerett for studenter og ansatte i fagskolenes styre.

En evaluering av de kvalitetshevende tiltakene i meldingen vil danne grunnlag for en videreutvikling av fagskolesektoren og fagskoleutdanningene også i fremtiden.

Regjeringen vil:

- foreslå en evaluering av de kvalitetshevende tiltakene i meldingen tidligst fem år etter at de er satt i gang. Evalueringen kan danne grunnlag for en videreutvikling av utdanningene og begrepsbruken i fagskolesektoren
- åpne for at fagskoleutdanning kan kalles høyere yrkesutdanning
- innføre et dialogmøte om fagskoleutdanning som en møteplass mellom Kunnskapsdepartementet og regionene
- foreslå å endre fagskoleloven med sikte på å tydeliggjøre at det er styret for fagskolen som har det øverste ansvaret for all virksomhet ved fagskolen
- foreslå at det lovfestes at minst to styremedlemmer skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning
- foreslå at det innføres stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre, og at styret skal ha minst sju medlemmer
- foreslå at det lovfestes at styret for fagskolen kan tilsette rektor
- foreta en gjennomgang av regelverket med sikte på å fjerne unødvendige administrative hindringer for at akkrediterte høyskoler og universiteter skal kunne søke om godkjenning for fagskoleutdanning

- samle bevilgningene til fagskoler i en felles tilskuddsordning til fylkeskommunene, og på sikt regionene
- foreslå at tilskuddsordningen settes sammen av et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd, med åpen budsjetttramme for det resultatbaserte tilskuddet

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

- Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser av meldingen, vil Kunnskapsdepartementet få mer av en koordineringsrolle enn tidligere, siden statlige tilskudd er foreslått samlet der. Det er en administrativ forenkling både for staten og fylkeskommunene at de tre nåværende tilskuddene samles i en felles ordning med én tilskuddsforvalter. Tilskuddet til de tidligere privatskolene skal ikke lenger ha sin egen ordning, men inngå i den felles ordningen. For fylkeskommunene vil det være noe merarbeid med nyordningen. Etter omlegging fra rammetilskudd til øremerket tilskudd vil fagkolenes rapportering fortsette som før og tilskudd som før fastsettes på grunnlag av studenttall.
- Forslaget om åpen budsjetttramme for den resultatbaserte delen av tilskuddet kan potensielt gi utgiftsvekst i statsbudsjettet. Men dette begrenses av at den resultatbaserte delen bare utgjør 20 pst. av de midlene som legges inn når ordningen opprettes. For øvrig vil det være prioriteringer i statsbudsjettet som avgjør hvordan utviklingen i tilskuddene til fagskolene vil bli.
- Forslaget om at fagskolene får rett til tilknytning til studentsamskipnad, gjør at samskipnadene får flere læresteder å forholde seg til og dermed flere avtaleparter. Skal medlemskapet dekkes innenfor studentsamskipnadenes nåværende økonomiske rammer, kan tilbudet til andre studenter bli redusert. Men denne effekten antas å bli liten i de fleste tilfeller.
- Forslaget om nasjonalt opptakssystem vil være administrativt besparende for fagskolene og fylkeskommunene. Men spesialiserte opptakskriterier og tidspunkter for opptak til fagskoler kan forde særlige tilpasninger. Forenklingene og det man sparer økonomisk, vil bli ujevnt fordelt. Felles studieadministrativt tjenestесenter (FSAT) vil få merarbeid og økt utgiftsbehov. Opptakskontoret som drives av Rogaland fylkeskommune, og som de fleste fylkeskommunale fagskolene benytter, kan avvikles.
- Forslaget om en søkbar tilskuddsordning for utviklingsmidler til fagskoler må dekkes over

statsbudsjettet, og søknadene vil gi merarbeid. Tilsvarende virkning vil andre søkbare ordninger ha. I meldingen nevnes tilskudd til å fremme teknologi for fleksibel utdanning og samarbeidsmidler for fagskoler og høyskoler/universiteter som vil finne gode overganger mellom utdanningene, begge med direkte økonomiske konsekvenser for staten. Det samme gjelder forslaget om en kvalitetspris for fagskoleutdanning, herunder arbeidet med å kåre prisvinnere blant innkomne forslag. Merarbeidet kan begrenses ved samordning med NOKUTs nåværende kvalitetspris til universiteter og høyskoler.

- Forslagene om å øke informasjonsgrunnlaget om fagskoleutdanning ved å inkludere fagskoler i eksisterende studiebarometer og kandidat-, arbeidsgiver- og levekårsundersøkelser kan gi noe merarbeid. En frafallsundersøkelse spesielt for fagskolene vil på en annen måte medføre et utgiftsbehov for staten.
- Forslaget om rett for fagskolestudenter til studie- og eventuelt skolepengestøtte for opphold i utlandet gir utgifter over statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2016–2017).

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til meldingen og understreker betydningen av at det etableres et godt samarbeid mellom fagskolene og arbeidslivet. Det er i meldingen foreslått til sammen 48 tiltak for fagskolesektoren, sortert under fire målsettinger, og komiteen viser til merknadene om de enkelte tiltakene nedenfor.

Komiteen viser til at leder for fagskoleutvalget, Jan Grundt, i en kronikk i Aftenposten ved lanseringen av NOU-en om fagskolene i 2014 skriver

«Fagskolene må både synliggjøre seg selv og bli synliggjort som en godt integrert del av et helhetlig utdanningssystem, og som et fullverdig og likeverdig alternativ til høyere utdanning.»

Komiteen støtter denne beskrivelsen av fagskolene og vil understreke at det er sterkt behov for kompetansen fagskolene tilbyr, og for den rollen fagskolene skal ha som en synlig og godt integrert del av det helhetlige utdanningssystemet.

Komiteen vil understreke at fagskolene og god yrkesfaglig utdanning er helt sentralt for å sikre arbeidskraften vi trenger for å klare omstillingen som norsk økonomi står i.

Komiteen mener at fagskoleutdanningene skal gi solide, høyere yrkesfaglige utdanninger basert på arbeidslivets behov og bygge på det formelle trepartssamarbeidet innen norsk fag- og yrkesopplæring. Komiteen mener det er viktig med nye satsinger på fagskolene som skal styrke kunnskapen om yrkesfaglig høyere utdanning samt finansiere utviklingstiltak innen kvalitet og utdanningstilbud. Komiteen mener samfunns- og arbeidslivet må anerkjenne fagskolenes viktige plass i utdanningssystemet som leverandører av viktig kunnskapsbasert utdanning av fagarbeidere i flere fag.

Komiteen viser til at fagskolene er et utdanningstilbud utviklet i tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Fagskolene er fleksible og treffer svært godt det kompetansebehovet som et arbeidsliv i endring har. Fagskolene er også viktige for å sikre et godt og tilpasset tilbud til fagarbeidere som ønsker å spesialisere seg ytterligere gjennom videreutdanning, og for å skape flere utviklingsmuligheter og karriereveier i tillegg til fagbrev for disse yrkesgruppene.

Komiteen viser til at fagskolen er arbeidslivets utdanning, viktig for verdiskapning og velferd, og en bidragsyter til produktiviteten i Norge. Komiteen viser i den forbindelse til innspill til meldingen om at mange høyere yrkesfaglige utdanninger er særlig viktige for å gjennomføre det grønne skiftet og også bør inneholde relevante opplærings-elementer knyttet til dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er glad for at regjeringen både imøtekommer arbeidslivets behov for relevant kompetanse og studentenes behov for en kvalitativt sterk fagutdanning på høyere nivå som et alternativ til en rent akademisk utdanning.

Komiteen mener at kunnskap om fagskolesektoren bør styrkes, og viser til at SSBs rapport som ser på tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft etter endt utdanning, ikke skiller ut fagskoleutdanning som et eget nivå. SSB tar ikke med fagskolestudenter i statistikk over studenter. Statistikk fra tekniske fagskoler blir definert som videregående opplæring, jf. NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg. Komiteen mener det er viktig at statistikken

over sektoren forbedres og viser den reelle situasjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til følgende merknad fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i Innst. 192 S (2009–2010):

«Disse medlemmer peker videre på viktigheten av å styrke statistikkarbeidet omkring fagskolene for å kunne dokumentere og videreutvikle både kompetansebyggingen og den relevans utdanningen har for arbeidslivet.»

Flertallet er derfor positive til at regjeringen følger opp og innfrir på disse områdene ved at meldingen er tydelig på at fagskolen skal tilby en utdanning som arbeidslivet trenger og som studentene ønsker, og at samarbeidet for å sikre at fremtidens fagskoleutdanning i enda større grad blir tilpasset arbeidslivets behov, skal styrkes. Flertallet viser til merknaden i Innst. 192 S (2009–2010) og støtter regjeringens forslag om at nasjonale undersøkelser skal styrke kunnskapsgrunnlaget for god dimensjonering og gode utdanningsvalg, og innføring av studiebarometer for fagskoleutdanningene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen Stoltenberg II utarbeidet en tilstandsrapport for fagskolene. Dette var et viktig bidrag for å tette kunnskapshull og gi fagskolesektoren økt synlighet. Under regjeringen Stoltenberg II ble det også startet og finansiert kandidatundersøkelser for å få kunnskap om arbeidsmarkedet og studentenes vurderinger av utdanningen de har tatt. Disse medlemmer viser til at den rødgrønne regjeringen mente at mer og bedre kunnskap ville gi oss et bedre grunnlag for å videreutvikle fagskolene i framtida. I denne perioden ble også Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF) startet, og den har blitt en viktig aktør som bidrar til å sikre fagskolestudentenes faglige og politiske interesser og rettigheter. Nasjonalt fagskoleråd ble etablert for å øke nærheten mellom departementet og sektoren, og Grundt-utvalget ble satt ned for å gjennomgå hele fagskolesektoren.

Disse medlemmer viser til at utvalget la fram sin innstilling, NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg, 15. desember 2014. Først den 2. desember 2016 ble Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden, lagt frem. Disse medlemmer har i to år etterlyst en stortingsmelding om fagskoler og viser her til at kunnskapsministeren tidligere annonserte 2015 som «fagskolenes år». Men meldingen ble først lagt fram i desember 2016. Disse medlemmer viser til at konsekvensen av dette er

at det blir neste regjering som skal følge opp og sette i verk tiltakene i fagskolemeldingen som Stortinget behandler våren 2017.

Omfang

Komiteen viser til at det i 2015 var 94 offentlige og private fagskoler i Norge med om lag 15 500 studenter. Fagskolene tilbyr i dag om lag 750 utdanningstilbud fordelt på rundt 100 offentlige og private fagskoler. Komiteen mener at fagskoletilbudet må bygges ut både i omfang og bredde, og at det særlig er behov for mer utviklede tilbud innenfor industri og maritime og marine næringer, innenfor helse- og omsorgssektoren og innenfor deler av privat tjenesteyting.

Komiteen vil understreke at for å begrense utfall i utdanning og arbeid og samtidig styrke bedriftenes tilgang på god arbeidskraft må det satses mer på kompetansebygging gjennom opptrapping av fagskoletilbudet i Norge.

Komiteen vil påpeke at for å kunne sikre arbeidslivet tilgang til fagfolk trengs det solide fagskoler som styres godt, som har en stabil og forutsigbar finansiering og kompetente lærere. Komiteen vil understreke behovet for at staten og fylkeskommunene/regionene prioriterer å gi et løft til fagskolesektoren hva gjelder både kvalitet, fagmiljø, studentvelferd, finansiering og styring, og støtter derfor regjeringen i å prioritere dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fagskolene også har opplevd økte søkertall. Flertallet mener det må fastsettes en plan for opptrapping av fagskoletilbudet som er mer i tråd med fremtidens kompetansebehov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at SSBs fremskrivninger av kompetansebehov viser at vi vil få en mangel på fagarbeidere, estimert til et underskudd i 2030 på 134 000 fagarbeidere, og at det derfor er behov for å øke utdanningskapasiteten betydelig i årene fremover. Disse medlemmer viser til at det i det siste statsbudsjettet i denne perioden kom tilskudd til utviklingsmidler for fagskolene. Selv om disse medlemmer mener at utviklingsmidler er et sentralt kvalitetsutviklingstiltak, vil disse medlemmer presisere at det ikke har kommet én eneste ny studieplass ved fagskolene i hele perioden Høyre og Fremskrittspartiet har sittet i regjering.

Disse medlemmer mener at en klar svakhet ved fagskolemeldingen er at den gang på gang understreker behovet for flere fagarbeidere, men uten at

det foreslås konkrete planer eller tiltak for å øke utdanningskapasiteten i tråd med arbeids- og næringslivets behov. Det er også få tiltak for å sette sektoren i stand til å håndtere det økende behovet for fagarbeidere. Disse medlemmer vil understreke at omfang og innhold i studietilbudet må økes i tråd med samfunnets behov for høyere yrkesfaglig kompetanse. Det er derfor behov for en fortsatt utvikling og utbygging av fagskolesektoren ut over tiltakene som ligger i meldingen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en forpliktende opptrappingsplan for studieplasser ved fagskolene med sikte på å øke utdanningskapasiteten betraktelig sammenlignet med dagens studenttall.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke at regjeringen fører en politikk som innebærer et tydelig fagskoleløft. Disse medlemmer vil trekke frem at det blant annet er etablert et tilskudd til finansiering av fagskoleutdanning innenfor helse- og sosialfag. Formålet med tilskuddet er gjennom fagskolene å tilby videreutdanning av personell med videregående opplæring innen helse- og sosialfag. Disse medlemmer viser til at tall fra Database for statistikk om høgre utdanning (NSD) viser at om lag 1 000 personer fullførte en fagskoleutdanning innen helse- og sosialfag i 2015. Samtidig viser tall at utdanningsaktiviteten økte fra 2 600 registrerte studenter i 2014 til 2 700 i 2015. Tiltaket inngår i Kompetanseløft 2020, og tilskuddet ble ytterligere styrket i årets budsjett.

Komiteen viser til at høyere yrkesfaglig utdanning skal gi gode kvalifikasjoner som raskt kan tas i bruk i samfunns- og arbeidsliv. Vi vet også at det er et stort behov for personer med fagskoleutdanning, men i dag er det få som tar denne utdanningen. En tydelig satsing på fagskoleutdanning kan være svar på flere viktige utfordringer i arbeidslivet, og komiteen mener det er viktig å legge til rette for en fortsatt utvikling og utbygging av fagskolesektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, konstaterer at fagskolene og den yrkesfaglige høyere utdanningen gjennom mange år har vært stemoderlig behandlet, ikke bare når det gjelder finansiering, men også når det gjelder plassering i utdanningssystemet og i hvilken grad det offentlige, politikerne og forvaltningen har involvert seg i utviklingen av skoleslaget. Flertallet mener at dette er en av årsakene

til at fagskolene har knappe 6 prosent av den studentmassen som høyere utdanning har, og at sektoren må settes i stand til å kunne utføre sitt oppdrag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at det i meldingen også står mye om at flere må ta fagskoleutdanning, men selv om meldingen har fått navnet «Fagfolk for fremtiden», legges det ikke opp til flere fagfolk i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at samfunnet har et stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr, og viser til at Arbeiderpartiet allerede over flere år har foreslått en opptrappingsplan mot 1 000 nye fagskoleplasser i løpet av en treårsperiode i sine alternative budsjetter, samt satt av midler til etter- og videreutdanning av fagskolelærere.

Integrering

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er en velkjent utfordring for det norske samfunnet at mange innvandrere mangler fagbrev, sliter med å få godkjent fagkompetansen fra utlandet og har behov for etter- og videreutdanning også innen de yrkesfaglige utdanningene. En styrking av dette også innen fagskolene er dermed også et tiltak for integrering og involvering i samfunnet og for at mennesker med kompetanse kan ta den i bruk for å bygge og utvikle landet videre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen se til at også fagskolene kan bidra med sin kompetanse når det gjelder innvandrere som har behov for kompetansepåfyll eller godkjenning av en fagutdanning.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet ved flere anledninger har tatt opp disse utfordringene i Stortinget, og mener at regjeringen ikke gjør nok for å sørge for tilstrekkelig utbygde godkjenningsordninger og rutiner.

Mesterbrev

Komiteen mener at mesterbrevordningen må styrkes.

Komiteen viser til at mesterutdanningen er et tilbud om videreutdanning for håndverkere som arbeider i sitt lærefag. Utdanningen må gis som et til-

bud ved siden av full jobb og fungere som et desentralisert og lokalt utdanningstilbud for hele landet. Det er et viktig næringspolitisk virkemiddel for å sikre bedriftenes fremtidige behov for mesterkompetanse. Mesterbrevordningen imøtekommer samfunnets behov for en tilpasset og god leder- og etablererkompetanse innen særlig håndverksfagene og bidrar til et seriøst arbeidsliv. Mesterbrevnemndas organisering er en styrke for utviklingen av ordningen fordi partene i arbeidslivet har nærhet til arbeidslivet. Dermed er det partene som fastsetter mesterkvalifikasjonen og læreplaner gjennom nærhet til arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at Stortinget signaliserer en ambisjon om å styrke mesterbrevordningen videre, og mener det er for svakt skissert i meldingen. Mester er en lovbeskyttet tittel på en håndverksmester og er den høyeste utdanningen som gis innen håndverksfagene, ved siden av fagskoleutdanningene. En mestertittel gir også rett til å ha lærlinger i faget og drive opplæring av disse frem til fag eller svenneprøve. Mesterbrevordningen representerer en karrierevei som også bidrar til et seriøst arbeidsliv. Disse medlemmer mener at ved å styrke mesterbrevutdanningen styrker vi også utdanningen av fremtidens fagarbeidere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at mesterbrevordningen bygges ut til flere fag.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til industrimeldingen for ytterligere omtale av mesterbrevordningen, jf. Meld. St. 27 (2016–2017) som ble lagt frem i statsråd 31. mars 2017.

Om høyskoler og fagskolers egenart

Komiteen mener det er viktig å styrke fagskolene som høyere yrkesfaglig utdanning og ivareta og videreutvikle fagskolenes egenart. Fagskoleutdanningen er en liten, men viktig del av norsk utdanningssystem ettersom den utdanner spesialiserte yrkesutøvere med høy kompetanse til mange bransjer. Det er et stort behov for personer med fagskoleutdanning, men i dag er det få som tar denne utdanningen. Satsing på høyere yrkesfaglig utdanning kan være svar på flere viktige utfordringer i arbeidslivet, for eksempel å motvirke frafall i utdanning og bidra til etter- og videreutdanning.

Komiteen etterlyser en bedre balanse mellom yrkesfaglig og akademisk kompetanse. Yrkesfaglig utdanning har over tid blitt underprioritert. Den største ubalansen er på høyere nivå, noe som bidrar til lav status og søkning. Mens vel 30 pst. over 16 år har universitets- og høyskoleutdanning (UH), har bare 1,4 pst. fagskole. Fagskolen er det yrkesfaglige motsvaret til universitets- og høyskoleutdanningene, men skjevfordelingen i samfunnets satsing er tydelig.

Komiteen ønsker at flere skal ta fagskoleutdanning i fremtiden. Komiteen er opptatt av kvalitet i fagskoleutdanningen og fagskolens plass i utdanningssystemet. Komiteen mener fagskolenes egenart og nærhet til arbeidslivet skal ivaretas videre, og det må legges vekt på å styrke fagskolesektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har merket seg omtalen i meldingen der regjeringen åpner for at universiteter og høyskoler kan bli tilbydere av fagskoleutdanninger. Flertallet er kritisk til dette. Flertallet mener dette vil kunne medføre en fare for økt akademisering av fagskoleutdanningene, og viser til at regjeringen selv uttrykker bekymring for «akademisk drift i de yrkesrettede utdanningene». Flertallet vil understreke at fagskolen fremstår som en tydelig utdanningsvei hvor fagskolens egenart består i dens yrkesorientering og arbeidslivsrelevans. En vekst og styrking av fagskoleutdanninger må, etter flertallets mening, skje på fagskolenes egne premisser.

Flertallet mener at det å gjøre det lettere for høyskoler og universiteter å utvikle fagskoletilbud vil kunne svekke fagskolesektoren, både fordi UH-sektoren har en helt annen posisjon i samfunnet i dag når det kommer til status og økonomi, og fordi det vil kunne føre til akademisk drift i studiene og bidra til å svekke den egenarten som fagskolene har i dag.

Med bakgrunn i dette støtter ikke flertallet at høyskoler og universiteter skal kunne drive fagskoleutdanning, med mindre dette organiseres gjennom forpliktende samarbeidsavtaler mellom en fagskole og et universitet eller en høyskole.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre understreker at det først og fremst er fagskolesektoren som bør stå for utviklingen av fagskolene og for utbyggingen av fagskoletilbudene i årene som kommer. Disse medlemmer mener at institusjoner i UH-sektoren som allerede har lang erfaring med drift og tilbud av fagskoleutdanninger, må gis anledning til å videreutvikle disse innenfor rammen av de endringer som skisseres i stortingsmeldingen, og er åpne for at det i

framtiden kan være grunnlag for å se på ytterligere tilpasninger.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre mener at det nå er feil tidspunkt for å ta en større gjennomgang med sikte på å gjøre det enda enklere for universiteter og høyskoler å opprette nye fagskoletilbud. Det er viktig med en hensiktsmessig oppgavefordeling i utdanningssektoren, og disse medlemmer ser ingen grunn til at UH-sektoren nødvendigvis skal drive med alt. Fagskolesektoren må få anledning til å utvikle seg på egne premisser, slik at fagskoler med hittil lav eller ingen finansiering ikke risikerer å bli utkonkurrert av institusjoner med jevnt høye bevilgninger i den omstillingsfasen som nå kommer.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at fusjoneringsprosessen innenfor høyere utdanning har ført til at antall høyskoler har gått ned, og at en rekke profesjonsutdanninger som tidligere var høyskoleutdanninger, nå er en del av universitetene. Dette medlem ser en fare for at disse utdanningene vil få et annet fokus og en svekket rolle som regionale kompetansetilbydere når de nå er blitt filialer av et universitet eller en større høyskole som skal dekke et større geografisk område enn tidligere. I dette perspektivet vil fagskolenes rolle som regional kompetanseutvikler øke i betydning og kunne overta deler av høyskolenes rolle. Fagskolene har tett regional tilknytning, kan snu seg raskt i møte med konjunkturerendringer og kan tilby utdanning i mange av fagene som etterspørres av lokalt og regionalt næringsliv.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at arbeidet med å etablere faghøyskoler må starte allerede nå, og ikke vente på en evaluering som er ventet ferdigstilt om 6–7 år.

Dette medlem mener videre at toårige fagskoleutdanninger må få muligheten allerede nå til å bli vurdert opp på nivå 6 i kvalifikasjonsrammeverket, etter en læringsutbyttebeskrivelse som ivaretar fagskolens egenart. Disse medlemmer mener videre at en opprykksordning for fylkeskommunale fagskoler til statlige faghøyskoler etter fastsatte kriterier må etableres, og fagskolene må defineres tydeligere som høyere yrkesfaglig utdanning i fagskoleloven.

Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen

Komiteen viser til meldingens omtale av at studentene må trives, ha gode levekår og et godt og inkluderende læringsmiljø for at de skal lykkes i utdanningen. Komiteen slutter seg til dette.

Tilknytning til samskipnad

Komiteen er opptatt av god studentvelferd. Det er viktig å tilrettelegge for at studentene skal kunne konsentrere seg om å lære mest mulig. Komiteen mener at medlemskap i studentsamskipnad vil være et godt tiltak i så måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen vil gi fagskoler rett til å være tilknyttet en studentsamskipnad, men at rettigheten begrenses til å gjelde skoler med mer enn 50 studenter og som tilbyr utdanning av et omfang på minst 60 studiepoeng. Flertallet mener retten til å være tilknyttet studentsamskipnad må gjelde uavhengig av fagskolens størrelse.

Flertallet understreker at en rett til tilknytning til samskipnad ikke betyr en plikt til tilknytning, slik tilfellet er for institusjoner som er omfattet av universitets- og høyskoleloven. Det vil dermed være den enkelte fagskole som, gjennom styret med studentrepresentasjon, avgjør om skolen og studentene er tjent med en slik tilknytning. Flertallet mener at tilslutning til en studentsamskipnad må baseres på et prinsipp om likebehandling av studenter i ellers like studiesituasjoner, og forutsetter at det kan utarbeides løsninger som reduserer praktiske og økonomiske hindre for fagskoler med færre enn 50 studenter og for fagskoler som utelukkende tilbyr utdanninger med færre enn 60 studiepoeng. Samtlige skoler av sistnevnte kategori holder til i Oslo eller Trondheim, der det allerede er etablerte samskipnader som har flere medlemsinstitusjoner. Flertallet påpeker at skolene bærer den største praktiske og administrative byrden knyttet til innkreving av studieavgift og etablering av fristasjonsavtaler, og forutsetter at de er i stand til å vurdere om avstand og størrelse gjør at skolene er tjent med en slik tilknytning. Flertallet er uenig i regjeringens vurdering av at en størrelsesmessig betingelse for rett til tilknytning er et viktig virkemiddel for å beskytte samskipnader mot «ordninger som på sikt kan komme til å gi et dårligere velferdstilbud for studentene».

Flertallet mener at det i forbindelse med evalueringen av kvalitetshevende tiltak bør vurderes om de største fagskolene, herunder fagskoler med fagområdegodkjenning, bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en rett til tilknytning til samskipnad for alle fagskoler.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med evalueringen av de kvalitetshevende tiltakene vurde-

re om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til forslaget om å gi fagskolene rett til å være tilknyttet en samskipnad. Dette vil gi studenter tilgang til studentboliger og velferdsgoder på linje med studenter på universiteter og høyskoler.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter departementets forslag om at retten til å være tilknyttet en samskipnad skal gjelde for fagskoler med mer enn 50 studenter og som tilbyr utdanning av et omfang på minst 60 studiepoeng. Disse medlemmer mener det av hensyn til samskipnadens mulighet til å tilby kvalitativt gode tjenester til studentene fra tilknyttede institusjoner, herunder studentboliger, er hensiktsmessig å stille visse krav til fagskoler som ønsker å knytte seg til en bestemt samskipnad.

Studiestøtte ved utenlandsopphold

Komiteen har merket seg at fagskolestudenter ikke har rett til studiestøtte og eventuelt skolepengestøtte for opphold i utlandet, slik delstudenter i høyere utdanning har. Komiteen mener det er viktig med mer internasjonalisering av fagskoleutdanningene, og støtter forslaget om å innføre rett til studiestøtte og eventuelt skolepengestøtte for opphold i utlandet som ledd i norsk fagskoleutdanning. Komiteen understreker at fagskolen i Norge godkjenner studieoppholdet i utlandet som en del av den utdanningen søkeren tar hos dem.

Tilrettelegging

Komiteen viser til at det er viktig at læringsmiljøet favner mangfoldet i studentmassen, og at alle med ulike forutsetninger kan ta del i læringsprosessen. Komiteen er kjent med at noen fagskoler ikke alltid synes det er lett å vite hva som er hensiktsmessig og rimelig tilrettelegging. Komiteen støtter forslaget om å be Universell om å foreta en kartlegging av hvilket behov fagskolene har for støtte til arbeidet med studenter med ulike funksjonsnedsettelser og utrede aktuelle tiltak.

Styrket kunnskapsgrunnlag

Komiteen mener det er viktig at man kartlegger fagskolestudentens levekår, bl.a. for å gi fagskolene, studentsamskipnadene og myndighetene et bedre bilde av hvem studentene er, og hva som skal til for å kunne gjøre en best mulig jobb etter utdanningen. Komiteen støtter forslaget om å inkludere

fagskolestudentene i den neste levekårsundersøkelsen blant studentene.

Komiteen er opptatt av å styrke kunnskapsgrunnlaget om gjennomføringen av fagskoleutdanning gjennom en frafallsundersøkelse og støtter forslaget om dette.

Komiteen viser til at regjeringen i meldingen foreslår en rekke tiltak som vil gi oss mer kunnskap om fagskoleutdanningene, studentenes tidsbruk og opplevelse av studiene, for å nevne noen eksempler. Komiteen mener dette er viktig for å styrke fagskolens status i utdanningssystemet. Mer tilgjengelig informasjon vil gjøre dette utdanningsløpet kjent for flere potensielle studenter samt for flere arbeidsgivere.

Realkompetanse

Komiteen støtter forslaget om å utvikle en veileder for realkompetansevurdering ved fritak for del av fagskoleutdanningen slik Kompetanse Norge (tidligere Vox) har gjort i samarbeid med Universitets- og høyskolerådet for universitets- og høyskoleutdanningene.

Komiteen viser til at bestemmelsene om opptak på grunnlag av realkompetanse i dag varierer ved de forskjellige fagskolene og fagskoleutdanningene. Data indikerer at det med dagens ordning er enkelte fagskoler som fungerer som et alternativ til videregående opplæring fordi studenter som tas inn, ikke har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Komiteen mener det er viktig at fagskoleutdanningene er på et nivå over videregående opplæring, og støtter forslaget om å endre fagskoleloven § 1 slik at det kommer tydelig fram at fagskoleutdanning skal ligge på et nivå over videregående opplæring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, støtter også innføring av en aldersgrense på minimum 23 år for opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse. Flertallet viser til at dette er i samsvar med 23/5-ordningen innen universitets- og høyskolesektoren.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ser ingen grunn til å innføre en aldersgrense på 23 år for dem som søker inntak på grunnlag av realkompetanse. Dette medlem mener det vil være uheldig å pålegge motiverte søkere til fagskoleutdanning å sette videre utdanning på vent i påvente av å nå en gitt aldersgrense. Det sentrale ved inntak bør også i denne sammenheng være at søkeren innehar de nødvendige og formelle kvalifikasjonene.

På denne bakgrunn går dette medlem imot forslaget om å innføre en aldersgrense på minimum 23 år for inntak på grunnlag av realkompetanse.

Komiteen støtter forslaget i meldingen om å fastsette generelle bestemmelser om realkompetansevurdering i forskrift.

Opptak til kunstfag

Komiteen viser til at høyskoler og universiteter har unntak fra generell studiekompetanse og alderskravet for realkompetanse for opptak til enkelte kunstfag, som fastsatt under «Unntak fra generell studiekompetanse» i opptaksforskriften for høyere utdanning. Unntaket gjelder for søkere som oppfyller spesielle faglige krav fastsatt av institusjonen selv, og unntaket gjelder ikke pedagogiske utdanninger ved disse institusjonene. Institusjonene har hjemmel til å fastsette spesielle opptakskrav som søkeren må bestå, som for eksempel opptaksprøver, og hvor innholdet fastsettes av institusjonen selv. Derfor kan også et unntak fra realkompetansealderskrav gjøres fordi institusjonene kan foreta opptak basert på opptaksprøven alene. I slike tilfeller må de dokumentere hvordan institusjonene rangerer søkere.

Komiteen mener at tilsvarende unntak bør kunne fastsettes av kunstfagskoler på samme måte som i opptaksforskriften for høyere utdanning. Normalkrav for slike opptak kan være studiekompetanse eller relevant fagbrev (f.eks. fra programfag design og håndverk på vgs., mediefag o.l.) eller realkompetanse etter fylte 21/23 år, i tillegg til spesielle faglige kvalifikasjoner fastsatt av institusjonen. For å verne om kvaliteten på studiene, og unngå mindreårige søkere, bør det vurderes å sette et nedre alderskrav for disse institusjonene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fastsette unntak fra generell studiekompetanse og alderskravet for realkompetanse for opptak til enkelte kunstfag.»

Fagskolepoeng/studiepoeng

Komiteen støtter tiltaket om å legge frem forslag til endring i fagskoleloven for å endre betegnelsen for normert studietid og læringsutbytte fra fagskolepoeng til studiepoeng, slik dette står beskrevet i meldingen. Fagskolepoeng ble innført høsten 2013 for å beskrive læringsutbyttet og studentenes forutsatte arbeidsinnsats i fagskoleutdanningen. Komiteen har merket seg at termen «fagskolepoeng» er lite kjent og anerkjent blant studenter og i arbeidslivet, og støtter innspillene om at innføring av studiepoeng vil kunne øke fagskolenes attraktivitet og status.

Komiteen viser til meldingens beskrivelse av at en endring i terminologi ikke vil ha betydning for fagskolestudentenes overgangsmuligheter til andre deler av utdanningssystemet, og at det er læringsutbyttet som skal ligge til grunn i slike tilfeller, for eksempel ved vurderinger av fritak for del av universitets- og høyskoleutdanning. Dette er i tråd med gjeldende lovverk (universitets- og høyskoleloven § 3-4 Generell godkjenning).

Komiteen viser til at overgangen fra fagskoleutdanning til høyere utdanning er nærmere omtalt andre steder i komitéinnstillingen.

Komiteen viser til innspill fra fagskolene og mange av partene i arbeidslivet, der disse legger stor vekt på den anerkjennelsen benevnelsen studiepoeng vil kunne gi fagskoleutdanningen.

Komiteen mener at innføring av studiepoeng for fagskoleutdanning vil bidra til å skape et mer helhetlig utdanningssystem og gi fagskolene en tydeligere plass i utdanningssystemet som høyere yrkesfaglig utdanning. Det vil også gjøre fagskoleutdanning til en tydeligere yrkesfaglig karrierevei.

Komiteen vil understreke at fagskolene har et ansvar for god informasjon til studentene om overgangsordninger fra høyere yrkesfaglig utdanning til høyere utdanning på universiteter og høyskoler.

Komiteen vil understreke at gode overgangsordninger mellom fagskoleutdanning og høyere utdanning ved universiteter og høyskoler er viktig for at studentene skal ha mulighet til å bygge videre på fagskoleutdanningen sin dersom de ønsker det. Komiteen mener at siden fagskoleutdanning er ukjent for mange, er det å bygge ned hindre mellom fagskole og høyere utdanning ved universitet og høyskole sentralt for å styrke fagskolens status uten at det går på bekostning av fagskolenes egenart. I lys av dette støtter komiteen forslaget om å endre betegnelsen «fagskolepoeng» til «studiepoeng».

Komiteen understreker at dette også er et viktig tiltak for å sikre en mulighet for økt internasjonalisering av fagskolesektoren.

Komiteen mener at det med mobiliteten i dagens arbeidsmarked er viktig å ha en betegnelse på kvalifikasjoner som gjør det enklere å forholde seg til andre europeiske institusjoner som tilbyr utdanninger med tilsvarende læringsutbytte.

Tilleggs-poeng

Komiteen støtter forslaget om å innføre inntil tilleggs-poeng for fagskoleutdanning ved opptak til universiteter og høyskoler, slik man for eksempel får for gjennomført folkehøyskole og siviltjeneste i dag. Fagskoler er et organisert utdanningsløp med klare krav til kvalitet, innhold og godkjenning. Komiteen mener at dette på en positiv måte vil bidra til å anerkjenne fagskoleutdanning.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker å revidere inntakssystemet for høyere utdanning gjennom blant annet å foreta en gjennomgang av systemet med tilleggs-poeng og å sørge for at utdanningsinstitusjonene i større grad får anledning til å bestemme inntakskriterier og inntakskrav til studiene selv. Dette medlem mener at det innenfor dagens system med tilleggs-poeng er fornuftig å sikre at fagskolene ikke blir konkurransemessig dårligere stilt på dette området enn for eksempel folkehøyskolene.

Norskkravet

Komiteen understreker at forslaget om å fjerne norskkravet fra bestemmelsen om at to års fagskoleutdanning gir generell studiekompetanse, må sees i sammenheng med innstramninger i regelverket for opptak på grunnlag av realkompetanse. Det skal ikke være en alternativ løsning for elever som ikke gjennomfører videregående opplæring. Det forutsettes videre at det ikke skal være mulig å bli tatt opp til en norskspråklig fagskoleutdanning uten tilstrekkelige norskkunnskaper. Dette forslaget medfører at kravet til norskkompetanse ved opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning gjøres mer likt kravet til norskkompetanse basert på annen høyere utdanning.

Nasjonalt opptak

Komiteen støtter forslaget om å vurdere å fastsette en egen felles nasjonal opptaksforskrift for fagskoleutdanning, blant annet for å bidra til en tydeliggjøring av kravene for opptak på grunnlag av realkompetanse. Komiteen støtter at slike generelle bestemmelser med fordel kan fastsettes som en del av en nasjonal opptaksforskrift, og at dette må skje i nært samarbeid mellom fagskolene og relevant arbeids- og næringsliv.

Komiteen mener det er viktig at fagskoleutdanningene synliggjøres på lik linje med universitets- og høyskoleutdanningene, og støtter forslagene om å innføre et nasjonalt opptakssystem for fagskoleutdanningene og at opptak til fagskoleutdanning synliggjøres på samme nettsted som samordnet opptak til universiteter og høyskoler. Komiteen forutsetter at det eksisterende opptakssystemet for de offentlige fagskolene utgår, og at det innføres et nytt nasjonalt opptakssystem under Samordna opptak. Komiteen har merket seg at Felles studieadministrativt tjenestesenters (FAST) studie slår fast at et samordnet opptak for fagskoleutdanningene, i likhet med dagens opptak til universitets- og høyskoleutdanning, vil gi høyere kvalitet på søknadsbehandlingen. Komiteen har også merket seg at NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg, ga en stor tilslutning til disse forslagene.

Komiteen vil understreke at samordningen forutsetter at det kan etableres et nettsted der all in-

formasjon om fagskoleutdanningene og opptakskravene samles, og at opptaksregelverket ved fagskoleutdanningene er entydig og kan forstås av alle involverte. Komiteen har merket seg at de offentlige fagskolene vil bli pålagt å delta, og at det vil bli en frivillig ordning for de private på lik linje med private høyskoler i å delta i samordnede opptak til høyere utdanning. Komiteen mener det må tilstrebes at også private fagskoler benytter seg av dette.

Overganger

Komiteen understreker betydningen av hensiktsmessige overganger i utdanningssystemet og støtter forslaget om å utrede overgangsordninger innenfor maritime utdanninger og innenfor økonomi og administrasjon.

Komiteen støtter også forslaget om oppfølgingen av utredningen om innpassing av teknisk fagskoleutdanning i ingeniørutdanning i regi av Nasjonalt råd for teknologisk utdanning og Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning.

Komiteen mener det er et viktig mål at det ikke skal være blindveier i utdanningssystemet, og støtter forslaget om å gjøre tilgjengelig samarbeidsmidler for fagskoler og høyskoler eller universiteter i Norge som ønsker å finne gode overgangsordninger mellom utdanningene sine.

Komiteen mener også det er riktig å gi NOKUT i oppdrag å tilrettelegge veiledning for institusjoner og skoler som søker å finne overgangsordninger mellom fagskoleutdanninger og universitets- og høyskoleutdanninger.

Komiteen mener NOKUT bør utføre dette oppdraget i dialog og samarbeid med Fagskolerådet og Universitets- og høyskolerådet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen med denne meldingen sørger for å bygge ned tidligere hindre mellom fagskoleutdanning og høyere utdanning på universiteter og høyskoler. På denne måten kan studenter som ønsker det, bygge videre på fagskoleutdanningen de har tatt, med studier på universiteter og høyskoler. Disse medlemmer vil understreke at universiteter og høyskoler har et ansvar for å gi studentene god informasjon om overgangsmulighetene fra fagskoleutdanning til universiteter og høyskoler.

Fleksible utdanningsløp

Komiteen vil at fagskolene skal tilby fleksible utdanningsløp som gjør det lettere for studenter å veksle mellom høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning ved universiteter og høyskoler. Det norske utdanningssystemet må være fleksibelt og gi mulighet for videre kompetanseutvikling. Komiteen mener at et bedre samspill mellom fagskolesektoren

og UH-sektoren vil kunne bidra til en bedre tilpasning mellom den enkeltes utdanningsvalg og arbeidslivets kompetansebehov. Komiteen støtter derfor fagskolesektorens arbeid med å forbedre dette og viser til modellen for overganger mellom fagskoler og høyskoler/universiteter som er utarbeidet av Fagskolerådet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en fremtidig overgangsordning på sikt må forankres i lovverk og forskrift.

Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse

Komiteen understreker betydningen av at fagskoleutdanning blir gjort attraktiv, at fagmiljøene ved utdanningene har god kompetanse, og at utdanningen er av god kvalitet.

Fagansattes kvalifikasjoner

Komiteen mener det må være et krav at alle som underviser i fagskolene, må ha en formell utdanning innenfor aktuelt fagområde. Den må minst være på samme nivå som det undervises i. Videre mener komiteen at fagmiljøet skal ha en relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Komiteen støtter regjeringen i at det må sikres et godt system for informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner. Videre er komiteen enig i at kompetansebehovet i fagskolen kartlegges som grunnlag for å vurdere kompetansekravene til fagmiljø og undervisningspersonale, og at det settes i verk tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen hos fagskolelærere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at kompetansekravene til fagmiljøene og undervisningspersonalet på fagskoler må underbygge fagskolenes egenart som tilbyder av høyere yrkesfaglig utdanning, og disse medlemmer mener kompetanse til å undervise på fagskolene er for lite vektlagt i meldingen. Den gode læreren på fagskolen vil ha andre kvaliteter enn lærere på videregående skoler og vitenskapelig ansatte på høyskoler og universiteter. I fagskolen er oppdatert og relevant yrkeskompetanse blant undervisere like sentralt for læringsutbyttet til studentene som tilstrekkelig andel ansatte med forskningskompetanse vil være i universitets- og høyskolesektoren.

Disse medlemmer viser til at samspillet mellom fagmiljøet og avtagende arbeids- og næringsliv er avgjørende for en erfaringsbasert og innovativ utdanning. Både samarbeidsavtaler mellom fagskoler og arbeids- og næringsliv og yrkesaktive

undervisere kan bidra til å heve kvaliteten på utdanningen. For å ivareta disse kvalitetene bør undervisere helst ha flere års yrkeserfaring innenfor fagfeltet de skal undervise i, samt ha relevant utdanning fra fagskolenivå eller annen relevant yrkesfaglig utdanning.

For å vedlikeholde og utvikle den faglige kompetansen er det også sentralt at undervisere får muligheter for kompetanseheving i sitt fagfelt, og at utviklingsmidlene til fagskolene også skal kunne brukes til å utvikle fagmiljøets samlede kompetanse.

Disse medlemmer vil understreke behovet for at ansatte på fagskolene har pedagogisk kompetanse, men vil på samme tid understreke at økte krav til pedagogisk kompetanse hos undervisere må være tilpasset behovet på fagskolene. Det er derfor fordelaktig med en helhetlig vurdering av fagmiljøet for å sikre at dette som helhet dekker krav til fagmiljø og undervisningspersonale, og at fagskolenes ansatte bør kunne søke om støtte til faglig og pedagogisk kompetanseheving. Disse medlemmer savner en plan for å heve kompetansen blant de faglig ansatte ved fagskolene for å oppfylle fremtidens behov for kompetent og utdannet yrkesfaglig arbeidskraft.

Disse medlemmer viser også til at for eksempel gjestelærere eller andre som underviser og arbeider ved fagskolene i kortere tidsrom eller i mindre stillinger, ikke bør møte samme krav til formell kompetanse. I slike tilfeller kan for eksempel ønsket spisskompetanse på et fagfelt og flere års relevant yrkeserfaring være dekkende, selv om underviseren har videregående skole som høyeste utdanningsnivå. Fast ansatte undervisere, fagansvarlige og pedagogisk ansvarlige må ha fagskolenivå eller universitets- og høyskoleutdanning.

Kvalitetspris

Komiteen støtter forslaget om å opprette en kvalitetspris for fagskoleutdanning som skal belønne fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk fagskoleutdanning.

Teknologi for læring

Komiteen viser til at digitalisering i dag er en viktig del av samfunnet og norsk arbeidsliv. Framtidens fagfolk må derfor beherske relevant digital teknologi og digitale arbeidsformer. Komiteen mener det er viktig å tilrettelegge for å fremme bruk av teknologi for læring i fagskoleutdanningen, og støtter regjeringen i dette.

Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker

Komiteen er enig i at fagskolenes nære samarbeid med arbeidslivet skal gjenspeiles i fagmiljøet og

utviklingen av fagene og også i hva slags utdanninger fagskolene tilbyr. Komiteen mener dette samarbeidet må styrkes for å sikre at framtidens fagskoleutdanning i større grad blir tilpasset arbeidslivets behov.

Komiteen støtter tiltak som vil legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning.

Komiteen viser til funn i NIFUs kandidatundersøkelse fra 2013, der det kom frem at rundt halvparten av fagskolekandidatene ikke har bedre arbeidsbetingelser i jobben etter fullført fagskoleutdanning. Det tyder på et misforhold mellom arbeidslivets rolle som etterspørre av relevant kompetanse og arbeidslivets verdsetting av den kompetansen fagskoleutdanningene gir. Begge forhold vil påvirke fagskolenes attraktivitet både for studentene og arbeidslivet. Komiteen vil derfor understreke betydningen av at NOKUT stiller tydelige krav om samarbeidsavtaler mellom fagskolene og aktører i yrkesfeltet som sikrer at fagskoleutdanningenes læringsutbytte er relevant og svarer på arbeidslivets behov. Det er avgjørende for fagskolesektorens konkurransekraft i kampen om å tiltrekke seg dyktige studenter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er en utfordring å skaffe nok praksisplasser til studentene. Disse medlemmer mener regjeringen må intensivere arbeidet med å skaffe tilstrekkelig med praksisplasser.

Nasjonalt fagskoleråd

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at arbeidslivets parter spiller en viktig rolle innen fagskolesektoren, og til at fagskolenes legitimitet også er avhengig av at de er relevante for arbeidslivet. Flertallet mener at fagskolens kontakt med arbeidslivet ville styrkes ved at flere aktører fra samarbeidende og mottakende arbeidsliv blir representert i Fagskolerådet.

Studiebarometer og undersøkelser

Komiteen viser til at NOKUTs studiebarometer i universitets- og høyskolesektoren er en god indikator på hvordan studentene oppfatter utdanningenes relevans og kvaliteten på studieprogrammene de følger. Komiteen er enig i at en slik undersøkelse innføres for fagskoleutdanningene. Komiteen støtter også forslaget om at det gjennomføres jevnlig kandidatundersøkelser blant alle som har fullført fagskoleutdanning, og at det innhentes ny kunnskap om fagskoleutdanningens relevans og kvalitet gjennom en arbeidsgiverundersøkelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at en fagskoleutdanning, med noen unntak, varer i to år. Disse medlemmer mener derfor at kandidatundersøkelser må gjennomføres annethvert år, ikke minimum hvert tredje år slik regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre kandidatundersøkelser i fagskoleutdanningen annethvert år.»

Karriereveiledning

Komiteen er opptatt av at fagskoleutdanning skal være et reelt alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Fagskoleutdanningen må derfor bli mer synlig, og det er viktig at riktig og kvalitetssikret informasjon når ut til relevante aktører og søkere. Komiteen er enig med regjeringen i at kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester må styrkes.

Nasjonal portal

Komiteen støtter forslaget om at Nasjonal vitnemåls- og karakterportal skal omfatte fagskoleutdanningen.

Europass

Komiteen påpeker at framtidens utdannings- og arbeidsmarked er internasjonalt, og at det er viktig å synliggjøre fagskolekompetanse også utenfor Norge. Komiteen har merket seg at regjeringen vil gi NOKUT, i samarbeid med SIU, i oppdrag å organisere utvikling av Europass Fagbeskrivelser for fagskoleutdanningene i samsvar med ny bestemmelse om Europass, og støtter dette.

Komiteen mener dette er viktig for å kvalitetssikre informasjon til det internasjonale markedet om hvilken kompetanse fagskolekandidatene innehar.

Krav ved opptak

Komiteen støtter forslaget om å åpne for at det kan stilles krav om autorisasjon som del av opptaksgrunnlaget for fagskoleutdanning der dette er relevant.

Videre støtter komiteen forslaget om å åpne for at det kan stilles krav om annen fullført fagskoleutdanning eller relevant arbeidserfaring i tillegg til kravet om fullført videregående opplæring for opptak til fagskoleutdanning.

Komiteen støtter forslaget om at regjeringen skal følge opp universiteters og høyskolars behandling av fritakssøknader fra fagskolekandidater, og vil

understreke at disse sakene skal behandles som enkeltvedtak.

Komiteen merker seg at det er stor tilslutning til forslagene om gode overgangsordninger mellom fagskoleutdanning og studier ved universiteter og høyskoler. Komiteen viser til at det fra flere hold blir påpekt at det er varierende praksis blant universitetene og høyskolene når det gjelder deres behandling av søknader om fritak på grunnlag av annen vel-egnet eksamen eller prøve. Komiteen viser til at denne praksisen medfører at søkere med fagskoleutdanning som søker seg til utdanning i UH-sektoren, kan komme inn på for dårlig grunnlag, og at andre blir kategorisk avvist uten å få behandlet sin søknad.

Unntaksbestemmelse om tre år

Komiteen viser til at en av fagskoleutdanningens styrker er at den er kort og yrkesrettet og får studentene raskt ut i arbeid. Komiteen mener det er viktig at fagskoleutdanningen er på inntil to år, men komiteen har merket seg at to år i enkelte tilfeller kan bli for kort tid. Dette gjelder spesielt i bransjer med mange sertifiseringsordninger. Komiteen støtter derfor forslaget om en unntaksbestemmelse i fagskoleloven som åpner for fagskoleutdanning på tre år.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at det på sikt ikke bør være noe i veien for en mer generell åpning for at fagskoler skal gi fagskoleutdanning som yrkesbachelor på tre år.

Gradsbetegnelse

Komiteen støtter forslaget om å endre fagskoleloven slik at den kan åpne for gradstildeling for fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer, og mener det bør gjøres en vurdering av fagskolekandidat som gradsbetegnelse for fagskoleutdanning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at det bør vurderes alternativer til betegnelsen «fagskolekandidat». Flertallet viser til at flere høringsinstanser mener betegnelsen er lite egnet, og at det er behov for en nærmere utredning av en gradsbetegnelse tilpasset fagskolenivået. Flertallet støtter denne vurderingen.

Fagskolesektoren skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

Komiteen viser til meldingens omtale av at en felles statlig tilskuddsordning, dialog og lovgivning vil legge til rette for at fylkeskommunene, og på sikt regionene, får gode vilkår for å tilby fagskoleutdan-

ning i tråd med regionale og nasjonale kompetansebehov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens anbefaling om at fagskolene organiseres som egne økonomiske og administrative enheter, og at det skilles klart mellom styring, ledelse og drift av fagskole og videregående skole. Disse medlemmer mener regjeringen må inkludere dette under tiltak om struktur og forvaltning av sektoren.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre viser til at innspill fra fagskolesektoren tyder på at skolene opplever en stor rapporteringsbyrde når de søker om nye fagskoleutdanninger, fagområder og endringer i disse, blant annet detaljert informasjon som allerede er innrapportert, og som NOKUT formodentlig allerede sitter med. Disse medlemmer ber om at regjeringen sikrer at rapporteringsbyrden for fagskoler forenkles.

Finansiering

Komiteen har merket seg at regjeringen legger opp til en finansieringsordning som har fellestrekk med finansieringssystemet for universiteter og høyskoler, blant annet ved at tilskuddsordningen settes sammen av et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd med åpen ramme.

Komiteen viser til at regjeringen etter en samlet vurdering har kommet til at tilskuddet til fagskoleutdanning skal gå som øremerket tilskudd til fylkeskommunene over statsbudsjettet, med Kunnskapsdepartementet som ansvarlig for ordningen. Fylkeskommunene får ansvaret for å fordele tilskuddet videre både til private og offentlige tilbydere.

Komiteen er positive, til regjeringens forslag til finansiering av fagskolene. Komiteen viser til uttalelser i forbindelse med høringen fra blant annet Forum for fagskoler og til NIFU-rapport 15/2014, som konkluderte med at finansieringsordningen for fagskolene har virket konserverende på utviklingen av fagskoletilbudet i fylkeskommunene, og at de i svært liten grad har drevet systematisk kartlegging av regionalt kompetansebehov. Rapporten viser at fylkeskommunene nesten utelukkende har gitt tilskudd til offentlige fagskoler som er eid og drevet av fylkeskommunen selv. Helsedirektoratet har dokumentert at de tre første årene etter at Forvaltningsreformen ble igangsatt, var 10 prosent av deres tilskuddsmidler blitt stående ubrukt. 600 studieplasser som skulle dekke viktige kompetansebehov, ble derfor aldri opprettet. Komiteen antar at dette kan ha ulike årsaker.

Komiteen er opptatt av at fylkene/regionene på en god måte ivaretar de godkjente private fagskolene ved fordeling av det statlige tilskuddet som fylkene/regionene får tildelt fra staten.

Komiteen viser til at fylkene har hatt eierskap og finansieringsansvar for de offentlige fagskolene siden 2010. Ifølge NIFU-rapport 15/2014 viser hovedbildet av fylkeskommunenes tilrettelegging for fagskoletilbud at fylkeskommunene i svært liten grad har inntatt noen aktiv rolle som forvalter av tilbudet.

Komiteen understreker betydningen av at det innføres et dialogmøte om fagskoleutdanning som en møteplass mellom Kunnskapsdepartementet og regionene/fylkene.

Komiteen mener det er viktig at departementet følger nøye med på at fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar og sørger for at det skjer en positiv utvikling i «hele» fagskolesektoren i tråd med intensjonen i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener at kvalitet i fagskoleutdanningen forutsetter en finansiering som bygger på det reelle, dokumenterte kostnadsnivået i sektoren.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil understreke betydningen av at fylkeskommunene eller de folkevalgte regionene forvalter sitt ansvar for sektoren på en måte som bidrar til å oppfylle de overordnede målsettingene for sektoren. I denne sammenheng er det avgjørende at offentlige og private fagskoler sikres likeverdige konkurransevilkår i forbindelse med tildeling av tilskudd.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at målet om at flere skal kunne ta fagskoleutdanning, henger nøye sammen med finansieringen av sektoren, og at et forutsigbart finansieringssystem i seg selv vil bidra til en sterkere sektor. Dette medlem ønsker en opptrapping av finansieringen slik at den på sikt er i stand til å reflektere kostnader ved drift, og at den dekker all fagskoleutdanning. Dette medlem peker på at kostandsvariasjonene er større mellom fagskolene enn mellom fagretningene, og at NIFU- og Deloitte-rapporten fra 2016 slår fast at variasjonen er størst ved de minste skolene. Dette medlem slutter seg til den langsiktige målsettingen om at fagskolene bør etablere seg i større, solide enheter.

Dette medlem viser til at det legges opp til at fylkeskommunene, og på sikt regionene, fortsatt skal ha eierskap til offentlige fagskoler, samt at de får ansvaret for å fordele det øremerkede statlige tilskuddet videre til både private og offentlige tilbydere. Dette medlem understreker at offentlige og private fags-

skoler begge representerer viktige deler av fagskolesektoren, og at dette er naturlig i en del av utdanningsvesenet som er så tett knyttet til arbeidslivet. Dette medlem mener at offentlige og private fagskoler må sikres likeverdige vilkår når det gjelder tildeling av offentlige tilskudd, og forutsetter at forvaltningsrollen og eierrollen skilles tydelig, og at fylkeskommuner og regioner gis føringer som sikrer dette.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener finansieringsordningen til de offentlige fagskolene må styrkes. Disse medlemmer støtter den foreslåtte tilskuddsordningen, men savner en anerkjennelse av at tilskuddsordningen ikke bør videreføre dagens underfinansiering, og det er heller ingen garanti for at budsjettmidler kommer fagskolene til gode. Disse medlemmer viser til at Deloitte-rapporten fra mai 2016 har foretatt en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger. For å sikre en forsvarlig og rettferdig finansiering bør det foreligge et system som jevnlig oppdaterer de ulike kostnadsfaktorene som danner grunnlag for finansieringen. Modellen må bl.a. dekke driftskostnader, kapitalkostnader til utstyr og bygningsmasse og faglig og pedagogisk utvikling – samt skille mellom ulikheter i de forskjellige fagområdene. Disse medlemmer mener dette arbeidet må komme i gang raskt.

Egenbetaling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at både offentlige og private fagskoler får deler av sine inntekter gjennom egenbetaling fra studenter, og at en del private fagskoletilbud har toppet statistikken for dyreste skoletilbud. Flertallet viser videre til at det i fagskoleloven slås fast at fagskoler bare kan kreve egenbetaling fra studenter «i den grad det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis», og at slike vilkår ikke er stilt. Det stilles ikke ulike krav til offentlige og private tilbydere. Etter flertallets syn må det på sikt være et mål å sikre lik rett til fagskoleutdanning på linje med høyere utdanning for alle gjennom å eliminere studieavgifter for studenter på offentlige fagskoler. Flertallet mener at det på sikt også må stilles krav til hvor mye egenbetaling private fagskoler som mottar offentlig støtte, kan ta inn, og støtter derfor meldingen i at en gradering av tilskuddet til private fagskoler kan avhenge av grad av egenbetaling.

Søkbare utviklingsmidler

Komiteen er opptatt av at fagskolene utvikler utdanningstilbud som holder høy kvalitet, at utdan-

ningen er i samsvar med den kompetansen arbeidslivet etterspør, og at fagskolene og fagskoleeierne legger stor innsats i å utvikle utdanningene. Komiteen støtter derfor forslaget om å opprette søkbare utviklingsmidler for kvalitetsheving av fagskoleutdanning og at fagskoler med fagområdegodkjenning prioriteres ved tildeling av utviklingsmidler.

Komiteen viser til at den nye tilskuddsordningen, kombinert med øvrige tiltak i meldingen, vil gi fagskolene bedre insentiver til å følge opp studentene og sørge for at de fullfører utdanningen de begynner på. Komiteen mener god gjennomstrømming og fullføring er like viktig for fagskolestudenter som for studenter i øvrig høyere utdanning.

For å inkludere flest mulig fagskoler mener komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet at utviklingsmidlene må brukes til utvikling av nye utdanninger, arbeid med kvalitet og fagområdegodkjenninger, samarbeidsprosjekter med næringslivet mv.

Evaluerings

Komiteen støtter at tiltakene i meldingen evalueres, og at evalueringen kan danne grunnlag for en videreutvikling av utdanningene og begrepsbruken i fagskolesektoren.

Komiteen merker seg at regjeringen vil foreslå en evaluering av de kvalitetshevende tiltakene i meldingen tidligst 5 år etter at de er satt i gang. Komiteen ønsker å få raskest mulig kunnskap om effekten av tiltakene i meldingen og tror både arbeidslivet, studentene og fagmiljøene vil få mer igjen for en kjappere evaluering enn det regjeringen har lagt opp til, for eksempel når det gjelder studentrekruttering, studentvelferd, attraktivitet i arbeidslivet og kobling til utdanningssystemet. Komiteen mener det er viktig å få kjennskap til om fagskolene, gjennom tiltak som skal gjennomføres, blir mer robuste og faglig solide, og om kandidatundersøkelser, studentbarometer og arbeidsgiverundersøkelser resulterer i økt kunnskap om fagskolene. De foreslåtte fem årene ville også være etter neste stortingsperiode.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en midtveis-evaluering av fagskolereformen etter 3 år og en full evaluering etter 5 år.»

Betegnelse på fagskoleutdanning

Komiteen mener at regjeringens forslag om å kalle fagskoleutdanning for høyere yrkesutdanning er noe upresist. Komiteen går inn for at fagskoleutdanningen kalles høyere yrkesfaglig utdanning.

Dialogmøter

Komiteen mener det er viktig at Kunnskapsdepartementet, som skal ha ansvaret for den overordnede styringen av fagskolefeltet, har god kontakt med sektoren, og støtter forslaget om å innføre et dialogmøte om fagskoleutdanning som en møteplass mellom Kunnskapsdepartementet og regionene.

Komiteen mener studentene og partene i arbeidslivet må sikres representasjon på dialogmøtene med regionene og fagskolesektoren og inkluderes i øvrige konsultasjonsordninger om fylkeskommunenes/regionenes forvaltning av fagskolene.

Komiteen mener det er viktig at departementet følger nøye med på at fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar og er en aktiv pådriver for en positiv utvikling i fagskolesektoren i tråd med intensjonen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at fagskolestudentene og partene i arbeidslivet inkluderes i dialogmøtene og andre relevante arenaer med regionene og fagskolesektoren.»

Styret

Komiteen støtter forslaget om å endre fagskoleloven med sikte på å tydeliggjøre at det er styret for fagskolen som har det øverste ansvaret for all virksomhet ved fagskolen.

Komiteen er enig i at styret for fagskolen kan tilsette rektor.

Representasjon og medvirkning

Komiteen mener det er viktig å gi studentene reell medbestemmelsesrett i egen utdanningsinstitusjon. Det vil bidra til å heve status for studenter. Videre mener komiteen at ansatte og studenter vil kunne gi viktige bidrag bl.a. med tanke på kvalitetsheving i utdanningene. Komiteen støtter derfor forslaget om at det innføres stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre. Videre støtter komiteen forslaget om at styret skal ha minst sju medlemmer.

Komiteen understreker betydningen av at fagskolelovens krav til styret er de samme for fagskolene enten de er i privat eller offentlig eie. Flertallet mener studentmedvirkning, studentdemokrati og innflytelse over egen studiehverdag er en styrke i utdanningssystemet vårt.

Komiteen støtter regjeringen i at styrene ved fagskolene skal ha både studentrepresentanter og representanter fra relevant arbeidsliv.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det er svært gledelig at regjeringen styrker fagskolestudentenes med-

virkning ved å gi dem stemmerett i fagskolenes styre.

Disse medlemmer viser til Prop. 95 L (2015–2016), hvor regjeringen foreslo en rekke tiltak for å styrke fagskolestudentenes rettigheter, herunder tiltak som skal bidra til å skape forutsigbarhet for studentene, fagskolene, fagskoleeierne og andre interesser, og at Stortinget sluttet seg til disse forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at fagskoleloven § 1 andre ledd fastslår at det med yrkesrettet utdanning menes utdanning som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Fagskoleutdanningenes yrkesrelevans må først og fremst sikres gjennom gode samarbeidsavtaler med relevant arbeidsliv, men bør også sikres gjennom ekstern representasjon i styrene, herunder representasjon som er tilknyttet relevant arbeidsliv i regionen. Dette vil kunne bidra til innsikt i det regionale kompetansebehovet samt tilgang til flere nettverksrelasjoner mellom fagskolene og arbeidslivet.

Disse medlemmer mener at i tillegg til ekstern representasjon i styrene for fagskolene bør student- og ansattrepresentant være fullverdige medlemmer av styret slik at disse blir gitt samme rettigheter og plikter som i UH-sektoren. Disse medlemmer mener dette vil bidra til å heve status for studentene, samt gi dem en reell medbestemmelsesrett for egen utdanningsinstitusjon. Det er studenter og ansatte som befinner seg i undervisningssituasjoner, og fullverdig representasjon i styrene vil kunne gi viktige bidrag med tanke på kvalitetsheving i utdanningene.

Disse medlemmer viser videre til at det er lange tradisjoner for å inkludere partene i arbeidslivet i fag- og yrkesopplæringen i tråd med ILO-konvensjon 142. Regjeringen foreslår at minst to styremedlemmer i fagskolestyrene skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning. Disse medlemmer støtter tanken om å inkludere lokale aktører, men mener det er partene i arbeidslivet som må være representantene i fagskolestyrene.

Disse medlemmer støtter også at studenter og ansatte i fagskolens styre får stemmerett. Styret bør da bestå av minimum sju medlemmer i motsetning til dagens krav om minimum fem medlemmer. Disse medlemmer viser her til at sammensetningen av styrene ved de fylkeskommunale fagskolene i dag varierer fra fylke til fylke. En del styrer har ekstern representasjon og student- og ansattrepresentant som fullverdige medlemmer av styret, mens andre ikke har det. Lovfestede krav til ekstern representasjon og stemmerett for ansatte og studenter vil bi-

dra til en mer ensartet styringsordning på tvers av fagskoler og fylkeskommuner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at partene i arbeidslivet får tilbud om å være representert i fagskolestyrene.»

Tilsyn

Komiteen viser til at meldingen fremmer tiltak for et helt nødvendig løft av kvaliteten i fagskolene. Samtidig er det en fare for at små fagskoler vil ha behov for uforholdsmessig omfattende veiledning, noe som vil legge beslag på urimelig mye kapasitet i NOKUT for godkjenning av studier. Dette vil kunne føre til enten uakseptabelt lang ventetid for å få søknader behandlet i NOKUT, eller at godkjenning av tilbud ved små fagskoler fortrenger annen viktig aktivitet i NOKUT. Komiteen ber derfor departementet følge med på utviklingen.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en forpliktende opptrappingsplan for studieplasser ved fagskolene med sikte på å øke utdanningskapasiteten betraktelig sammenlignet med dagens studenttall.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere å fastsette unntak fra generell studiekompetanse og alderskravet for realkompetanse for opptak til enkelte kunstfag.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennomføre kandidattundersøkelser i fagskoleutdanningen annethvert år.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at partene i arbeidslivet får tilbud om å være representert i fagskolestyrene.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen se til at også fagskolene kan bidra med sin kompetanse når det gjelder innvandrere som har behov for kompetansepåfyll eller godkjenning av en fagutdanning.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen bidra til at mesterbrevordningen bygges ut til flere fag.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding romertall I og II fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Romertall III, IV og V fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen foreslå en rett til tilknytning til samskipnad for alle fagskoler.

II

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med evalueringen av de kvalitetshevende tiltakene vurdere om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad.

III

Stortinget ber regjeringen foreta en midtveis-evaluering av fagskolereformen etter 3 år og en full evaluering etter 5 år.

IV

Stortinget ber regjeringen sikre at fagskolestudentene og partene i arbeidslivet inkluderes i dialogmøtene og andre relevante arenaer med regionene og fagskolesektoren.

V

Meld. St. 9 (2016–2017) – Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 18. april 2017

Trond Giske

leder

Tone Merete Sønsterud

ordfører

